

РЕШЕНИЕ

№ 439

гр. София, 09 август 2024г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, Първо наказателно отделение, в открито съдебно заседание на двадесет и седми септември две хиляди двадесет и трета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЛАДА ПАУНОВА
ЧЛЕНОВЕ: РУЖЕНА КЕРАНОВА
КРАСИМИР ШЕКЕРДЖИЕВ

при участието на секретаря Марияна Петрова
и в присъствието на прокурора от ВП КРАСИМИРА ФИЛИПОВА
като изслуша докладваното от съдия ПАУНОВА наказателно дело №521/2023г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Касационното производство е образувано по касационни жалби от подсъдимия Я. Ц. П. и от неговия защитник – адв. В. Х. срещу решение № 87 от 01.03.2023г. по внохд № 1023/2022г. по описа на Апелативен съд – София.

С присъда № 54 от 9.11.2018г. по нохд № 633/2015г. на Специализирания наказателен съд подсъдимите Я. Ц. П. и М. М. Д. са признати за виновни в това, че в периода от 9.01.2007г. до 4.04.2007г. в гр. Плевен, гр. София и гр. Белене, при условията на продължавано престъпление, с цел да принудят Н. Д. Д. да поеме имуществено задължение и да се разпорежи с вещи, са го заплашили с насилие и с противозаконни действия с тежки последици за него и негови близки, като деянията са извършени с участието на длъжностно лице – подсъдимият М. М. Д., придружени са със заплаха за убийство и са извършени от две лица, поради което и на основание чл. 213а, ал. 3, т. 5 вр. ал. 2, т. 1 и т. 4 вр. ал. 1 вр. чл. 26, ал. 1 от НК и чл. 55, ал. 1, т. 1 от НК на всеки от подсъдимите е наложено наказание от три години лишаване от свобода, чието изпълнение е отложено за изпитателен срок от пет години, на основание чл. 66, ал. 1 от НК, и наказание глоба от четири хиляди лева.

Подсъдимите са оправдани за това деянието на 9.01.2007 г. в гр. Плевен да е извършено в съучастие с А. И. П. и придружено с причиняване на лека телесна повреда, както и деянията от продължаваното престъпление да са извършени от лице по чл. 142, ал. 2, т. 8 от НК, което действа в изпълнение на решение на организирана престъпна група, и в съучастие по смисъла на чл. 20, ал. 2 от НК.

Съдът се е разпоредил с веществените доказателства и в тежест на подсъдимия П. и на подсъдимия Д. е възложил съответния размер от направените по делото разноски.

С решение № 260017 от 29.06.2021г. по внохд № 332/2019г. на Апелативния специализиран наказателен съд присъдата е потвърдена в тази ѝ част.

С решение № 11 от 21.09.2022г. по нд № 847/2021г. на ВКС, второ н.о. е отменено решение № 260017 от 29.06.2021 г. по внохд № 332/2019г. на Апелативния специализиран наказателен съд в частта, с която е потвърдена присъда № 54 от

9.11.2018 г. по нохд № 633/2015г. на Специализирания наказателен съд и подсъдимите Я. Ц. П. и М. М. Д. са признати за виновни за престъпление по чл. 213а, ал. 3, т. 5 вр. ал. 2, т. 1 и т. 4 вр. ал. 1 вр. чл. 26, ал. 1 от НК и делото в тази му част е върнато на Апелативен съд – София за ново разглеждане от друг съдебен състав от съдебно заседание.

След частичното връщане на делото за ново разглеждане е постановено оспореното понастоящем решение № 87 от 01.03.2023г. по внохд № 1023/2022г. по описа на Апелативен съд – София, с което присъда № 54 от 9.11.2018г. по нохд № 633/2015г. на Специализирания наказателен съд е потвърдена в частта относно осъждането на подсъдимите П. и Д. за престъпление по чл. 213а, ал. 3, т. 5 вр. ал. 2, т. 1 и т. 4 вр. ал. 1 вр. чл. 26, ал. 1 от НК и в частта за възложените им разноски.

В касационната жалба от адв. В. Х., защитник на подс. Я. Ц. П., са заявени основанията за проверка по чл. 348, ал. 1, т. 1-2 от НПК. Касаторът сочи, че е налице абсолютно процесуално нарушение по чл. 348, ал. 3, т. 2 от НПК, а именно липса на мотиви, като не са изпълнени задължителните указания на ВКС и е нарушена разпоредбата на чл. 355, ал. 1, т. 2 и т. 3 от НПК. Твърди се, че цялото обвинение се крепи на показанията на свидетеля Н. Д., които са изключително голословни и със съмнителна достоверност. Соци се, че същите са кредитирани без да е извършен задълбочен анализ и без да са посочени аргументи защо им се дава вяра. Възражава се, че не е прецизирано кои реплики, оправени към свидетеля Д. са заплашителни, че липсва конкретика за противозаконните действия с тежки последици, които подсъдимият П., съгласно инкриминираните реплики, е имал намерение да извърши лично или чрез другото. Като неубедителни и логически неоправдани се определят мотивите на въззивната инстанция, касаещи обвинението за отправени заплахи по телефона към свидетеля Д., когато последният е пребивавал в Италия. Соци се, че е налице съществена разлика между дадените в досъдебното производство показания и тези, дадени в хода на съдебното следствие, като причина за това противоречие се счита проявена при воденето на разследването тенденциозност и упражнен от разследващите органи натиск. Твърди се нарушение на чл. 16, чл. 14, ал. 1 и чл. 303, ал. 1 от НПК, тъй като не са отстранени съмненията относно извършването на престъпно деяние и участието на подсъдимия в него, предвид липсата на категорични доказателства. С жалбата се прави искане отмяна на атакувания съдебен акт и оправдаване на подс. Я.П. или отмяна на решението и връщане на делото за ново разглеждане.

В касационната жалба, подадена лично от подс. Я.П., са заявени всички основания за проверка по чл. 348, ал. 1 от НПК. Оплакването за нарушение на материалния закон се състои в твърдение за несъставомерност на двете деяния, за които е осъден. Това твърдение е подкрепено с редица аргументи. На първо място, че определени думи, релевантни към изпълнителното деяние от 09.01.2007г., не представляват заплаха, а утвърдено правно положение и хипотетична прогноза, лишена от конкретика, а останалите конкретни изразни средства са формулирани и изказани от свидетеля Д. само веднъж в показанията му от 25.02.2010г., дадени по досъдебното производство и прочетени по нохд № 633/2015г. на СНС, и не се подкрепят от други преки доказателства. Според касатора, на 10.01.2007г. св. Д. не е поел ново имуществено задължение, а е предоговорено старото такова и то изцяло в полза на последния, предвид което липсва накърняване на неговия патримониум и годен обект на посегателство. На следващо място, по отношение на второто деяние се сочи, че също е несъставомерно и подсъдимите са осъдени за това, че са принудили Д.

да поеме ново задължение, различно от дълга към свидетеля В. Г., без съдът да отчете доказателствата по делото, включително показанията на Д.. Във връзка с второто деяние се възразява още срещу това, че подсъдимите П. и Д. са осъдени, че са заплашили свидетеля Д. да се разпореди с вещ – да плати сумата от 100 000 лв. в брой, което, според касатора, е икономическа и юридическа безсмислица и смесване на двете форми на изпълнителното деяние по чл. 213а, ал. 1 от НК. Подсъдимият моли на първо място да бъде разгледано възражението му за нарушение на материалния закон, поради обективна и субективна несъставомерност на извършеното и прави искане за оправдаването си на основание чл. 24, ал. 1, т. 1 от НПК и за оправдаване на подс. Д. с приложение на чл. 347, ал. 2 от НПК. По отношение на допуснати съществени процесуални нарушения се твърди, че въззивният съд напълно е negliжирал доводите на защитника на подс. П. – адв. Р. относно валидна и действителна облигационна връзка, което, според касатора, се приравнява на липса на мотиви. Възразява се, че в мотивите на въззивното решение л. 6-10 се възпроизвежда невярна фактическа обстановка, за която има влязла в сила оправдателна присъда. Сочи се, че апелативният съд не е направил опит да разграничи кой от двамата подсъдими какви реплики е произнесъл, доколкото повдигнатото обвинение е за съизвършителство и естеството на изпълнителното деяние – изричане на конкретни заплахи, изключва възможността за пълна идентичност на деянията, а подсъдимите П. и Д. са осъдени за абсолютно идентични деяния. Възразява се, че не е обсъдена достоверността на показанията на свидетеля Д., нито същите са съпоставени с показанията му по други дела и с показанията на свид. Г. М., пряк очевидец на първото деяние, и с тези на свидетеля К. Ч.. Като друго процесуално нарушение се сочи, че съдът е отказал да кредитира показанията на свидетеля М., без да се мотивира съобразно изискванията на чл. 305, ал. 3 от НПК. Възразява се, че Н. Д. е извършил „поръчково свидетелстване“ по досъдебното производство. Сочи се, че апелативният съд е кредитирал показанията на свид. Д. в нарушение на чл. 305, ал. 3 от НПК и е основал осъдителните си изводи за отправени заплахи само върху тях, противно на забраната на чл. 281, ал. 8 от НПК и чл. 6 от ЕКПЧ. Акцентира се на това, че липсват преки и категорични доказателства за отправени заплахи изобщо, респ. чрез думите в обвинителния акт, а присъдата е постановена за думи различни от последните. Във връзка с второто деяние се сочи, че въззивният съд изобщо не е обсъдил изпратените и приложени по делото документи от съдебна поръчка и безкритично му е приписал отправянето на заплахи към свид. Д. от италиански мобилен телефонен номер. Във връзка с основанието по чл. 348, ал. 1, т. 3 от НПК се акцентира на доброто професионално и семейно положение и доброто име в обществото на подсъдимия. Приема се, че с оглед многобройните смекчаващи вината обстоятелства, е несправедливо наложено му наказание да е по-високо от това на свидетеля Д. за три престъпления. Прави се искане за оправдаване на подсъдимите и алтернативно за решаване на делото без връщане за ново разглеждане при упражняване на правомощията на въззивна инстанция по чл. 354, ал. 5 от НПК.

В съдебното заседание пред касационната инстанция упълномощеният защитник на подс. Я. Ц. П. и на подс. М. М. Д., адв. Х., поддържа депозираната касационна жалба на посочените в нея основания и акцентира върху липсата на мотиви на постановения акт. Моли за оправдаване на подсъдимите или за връщане на делото за ново разглеждане.

Упълномощеният защитник на подс. Я. П. – адв. Б.Р. също поддържа касационната жалба, подадена лично от подсъдимия П., счита, че делото може да се реши от ВКС като въззивна инстанция, без да бъде връщано за ново разглеждане, и

акцентира върху някои от изложените в жалбата подробни аргументи. Моли за отмяна на въззивното решение и оправдаване на подсъдимите.

Подсъдимият Я. П. в своя защита поддържа касационната жалба, твърди, че е подсъдим по делото не защото е извършил престъпление, а защото е отказал да извърши такава, и моли да бъде оправдан.

Представителят на ВП излага подробни аргументи защо счита, че не са допуснати твърдените от подсъдимия П. и неговите защитници съществени процесуални нарушения и намира наложените на подсъдимите наказания за законосъобразно определени на основание чл. 55, ал. 1, т. 1 от НПК, при оценка на всички смекчаващи отговорността обстоятелства. Моли за оставяне в сила на въззивното решение.

Упълномощеният защитник на подс. М. Д. – адв. В. Д., счита, че атакуваното въззивно решение е постановено при съществени процесуални нарушения, довели до неправилно формирани фактически и правни изводи, споделя доводите на другите защитници, възразява срещу осъждането на подс. Д. за това да е извършил деянието като длъжностно лице и счита, че няма данни същият да е отправял заплахи. Присъединява се към искането на защитниците във връзка с правомощията на ВКС, като намира, че е налице процесуална възможност за връщане на делото за ново разглеждане, при констатиране на съществени процесуални нарушения.

В последна дума подсъдимият П. моли да бъде оправдан, тъй като не е извършил това, в което е обвинен.

Подсъдимият Д. в последна дума, изразява съгласие с подадената жалба в полза на подс. П. и доводите на своите защитници, като моли да бъде оправдан.

В резултат на извършената проверка за наличието на релевираните в касационните жалби основания и подкрепящи ги доводи и след като съобрази становището на страните в съдебно заседание, ВКС намери жалбите за **ОСНОВАТЕЛНИ**.

За втори път пред касационната инстанция се разглежда жалба срещу решение на Софийски апелативен съд, с което е потвърдена първоинстанционната присъда в частта, с която подсъдимите Я. П. и М. Д. са признати за виновни и осъдени за престъпление по чл. 213а, ал. 3, т. 5 вр. ал. 2, т. 1 и т. 4 вр. ал. 1 вр. чл. 26, ал. 1 от НК.

Основно възражение в касационните жалби е, че при новото разглеждане на делото указанията на касационната инстанция, които са задължителни по чл. 355, ал. 1, т. 2 от НПК, не са били изпълнени. То има основание, макар и не по отношение на всички изложени съображения.

Предходният състав на настоящата инстанция е констатирал липса на разграничение на формулираните заплахи от всеки един от подсъдимите. Следва да се отбележи, че трудностите за решаващите съдилища за конкретизиране на изречените от всеки един подсъдим заплашителни реплики произтичат от съдържанието и диспозитива на обвинителния акт, където едни и същи изявления са посочени като артикулирани и от двамата подсъдими. В контролираното сега решение по отношение на първото деяние, включено в продължаваното престъпление, този недостатък е поправен, като във възприетите факти е очертано кои реплики от кого са били отправени – от подс. П. или от подс. Д.. При внимателния прочит на решението обаче се установява вътрешно противоречие, защото на л. 71 (гръб) от съдебния акт са обективирани репликите на всеки един от подсъдимите, докато по-нататък – на л. 72 (гръб) и л. 73 се посочва като автор на репликите само подс. П.. По отношение на второто деяние в съдебните мотиви се съдържа конкретика за провеждане на два

телефонни разговора със свид. Н. Д. докато той се е намирал в Италия, като е отграничено, че при първия е разговарял с подс. Я. П., а при втория – първо с П., а после и с Д..

Така направеното фактическо разграничение за това второ деяние е необходимо да се разгледа във връзка с правните изводи. Констатира се несъответствие на възприетите факти и потвърждаването на осъждането на подс. Д. за съучастие във второто деяние от продължаваното престъпление. Впрочем за това деяние обвинителните факти са, че подсъдимите са провели най-малко три телефонни разговора в периода 01.03.2007г. – 04.04.2007г., в които са били отправяни заплахи към Д., като само в последния е участвал Д. и тази деятелност е оценена като едно престъпление, извършено в съучастие от двамата подсъдими. В атакуваното решение съдът е възприел, че проведените разговори са два, като в единия само П. е разговарял и е заплашил свидетеля, а в другия – двамата последователно са го заплашвали. Инстанционните съдилища напълно безкритично са възприели предложената от обвинението конструкция, без да държат сметка, че изнудването по чл. 213а от НК - престъплението, за което е повдигнато обвинение, е престъпление на формално извършване и е довършено с отправяне на заплахата и довеждане до знанието на пострадалия на желаното от дееца поведение. При това положение е следвало да бъдат изложени съображения дали се касае до едно деяние и дали подс. Д. е съизвършител в това деяние.

В сега атакуваното въззивно решение не е отстранено напълно и друго нарушение, намерено при предходното касационно разглеждане на делото и изразяващо се в непрецизиране на това кои изрази, изречени от подсъдимите при първото деяние, съдържат изразена заплахата и кои от тях се интерпретират като заплашителни. В принципен план, за да е реализиран съставът на изнудване по чл. 213а от НК, е необходимо да се установи осъществяването на изпълнителното деяние, изразяващо се в заплашване, като средствата, с които деецът предизвиква страх у пострадалия, са изчерпателно изброени. Поради това е необходимо решаващият съд да анализира дали в конкретния случай са използвани средства от изброените. Доколкото обвинението е за заплашване с насилие и противозаконни действия с тежки последици за пострадалия, съпругата и детето му, е следвало въззивният съд да прецени и обективира преценката си дали действително е сторено заплашване с насилие и в какво се състоят противозаконните действия с тежки последици и какво е активното поведение, което би застрашило пострадалия и неговите близки. Вместо да посочи съображения защо счита, че инкриминираните изрази съставляват заплахата, контролираният съд се е мотивирал с възприемане от страна на свид. Д. на тона на подс. П. като заплашителен и с притеснението на свидетеля от присъствието на множество лица от криминалния контингент.

По-нататък, както е посочено в предходното касационно решение, целта на дееца е задължителен признак от състава на престъплението по чл. 213а от НК, поради което изясняването на този признак се дължи от решаващия съд. В контролираното сега въззивно решение във фактическите и в правните съображения е прието, че при първото деяние подсъдимите са целели свид. Д. да поеме имуществено задължение към „.....“ ООД – да се съгласи да изплати на дружеството 70 000лв., а по отношение на второто – че целта им е била пострадалият да се разпорежи с вещи – да плати сумата от 100 000лв. на „.....“ ООД. Съображения защо е прието, че при първото деяние целта е била поемане на имуществено задължение, а при второто – разпореждане с вещь, не са изложени. Такива несъмнено са били дължими, понеже във

въззивната жалба от защитника на подс. Я. П. точно тези изводи на първоинстанционния съд са били оспорени, при това с пространна аргументация. Липсата на отговор на възраженията на страна във въззивното производство сочи, че постановеният потвърдителен съдебен акт не отговаря на изискванията за съдържанието му съобразно чл. 339, ал. 2 от НПК и съставлява нарушение на процесуалните правила. В тази връзка, имат основание и съображенията в касационната жалба на подс. П. за необсъждане на въпросите, свързани с облигационните отношения между посоченото дружество и свид. Д.. Заявеното на л. 76 (гръб) от решението, че отношенията между пострадалия и подсъдимите „спират да се развиват на плоскостта на гражданското право в момента, в който подсъдимите осъществяват принуда чрез заплахата“ спрямо пострадалия (посочването на свид. . тук е очевидно техническа грешка), са принципно верни. Но предхождащите този момент облигационни отношения имат значение за решаване на въпроса дали „...“ ООД има вземане към свид. Д., или се касае до поемане в този момент от него на задължение към дружеството. Липсват и доводи дали сумата от 100 000лв. при второто деяние има връзка с тази по първото деяние, или е изцяло нова претенция от страна на подсъдимите.

Въззивният съд не е дал отговор и на други възражения на защитата на подс. П.. Такова е наведено по отношение на документите, получени от Италия въз основа на съдебна поръчка – съдът е следвало да вземе отношение по възможността те да бъдат ползвани и ако стигне до положителен отговор – да ги обсъди. Също така защитата е поставила въпроси във връзка с ползвания от подсъдимите П. и Д. телефон за комуникация с пострадалия в Италия и показанията на свид. Л., които доводи също не са обсъдени в решението.

Според настоящия съдебен състав апелативният съд не е отговорил убедително на възраженията на подсъдимия П. и неговите защитници по отношение на поставянето в основата на осъждането на показанията на свид. Д., приобщени по реда на чл. 281, ал. 4 от НПК, и дали е преодоляна забраната по чл. 281, ал. 8 от НПК. В решението заявеното от пострадалия свидетел е съпоставено с други доказателства и като е обективиран извод за това, че показанията му са подкрепени от тях, е обоснована възможността те да се ползват и въз основа на тях са направени фактическите изводи. Действително, показанията на Д. по отношение на развиваната чрез едноличния търговец таксиметрова дейност, за начина на финансиране чрез кредити от други лица, включително и полицейски служители, за спирането на плащането на задължения към кредитори, за заминаването за Италия и причините за това, за дейността на свидетеля в Италия, са в кореспонденция с други гласни доказателствени средства и писмени доказателства. Независимо от това е необходимо да се посочи, че по отношение на конкретните факти, обосноваващи съставомерността на деянията - конкретните заплахы, изречени от подсъдимите П. и Д., и насочеността им, фактически данни се съдържат основно в показанията на Д. на досъдебното производство, приобщени по реда на чл. 281, ал. 4 от НПК. При разпитите си в съдебната фаза Д. не сочи нищо, свързано с посочените по-горе обстоятелства. Въззивният съд е обяснил това с изтеклия период от време и това е разбираемо, но при все това, за да бъдат поставени в основата на осъждането, съдът е дължал да изложи убедителни съображения защо счита, че забраната по чл. 281, ал. 8 от НПК е преодоляна. Тази процесуална забрана е предназначена да гарантира справедливостта на процеса по критериите на чл. 6 от ЕКПЧ, доколкото използването на свидетелски показания, включително и на части от тях на лице, което подсъдимият не е могъл да

конфронтира в момента на тяхното депозиране, накърнява равенството на средства на страните в процеса. Внимателният прочит на атакуваното решение сочи, че по отношение на първото деяние информация за отправените от подсъдимите реплики се съдържа само в приобщени показания от досъдебното производство на свид. Д.. Въззивният съд е приел, че те се подкрепят от показанията на свид. А.А., но той свидетелства за времето и мястото на срещата в гр. Плевен и собственото си участие в нея, по които няма спор, но не и за съдържанието на разговора между подсъдимите и пострадалия.

Изложените съображения обуславят извод, че при постановяване на атакувания съдебен акт не са изпълнени в цялост задължителните указания на касационната инстанция, дадени в Решение № 11/21.09.2022г. по н.д. №847/2021г. на второ Н.О. на ВКС, както и че въззивното решение не отговаря в пълнота на нормата на чл. 339, ал. 2 от НПК и че са налице нарушения при осъществяване на доказателствената дейност на решаващия съд. Поради това решението на САС следва да бъде отменено и делото – върнато за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд, при което да бъдат отстранени посочените нарушения.

Предвид фактическата и правна неделимост по въпросите по същество на обвинението срещу подсъдимите Я. П. и М. Д. за престъпление по чл. 213а, ал. 3, т. 5 вр. ал. 2, т. 1 и т. 4 вр. ал. 1 вр. чл. 26, ал. 1 от НК и с оглед разпоредбата на чл. 347, ал. 2 от НПК, решението следва да бъде отменено и по отношение на необжалвания подс. Д..

Водим от горното и на основание чл. 354, ал. 3, т. 2, вр. ал. 1, т. 5 от НПК, Върховният касационен съд, първо наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ решение № 87 от 01.03.2023г., постановено по внохд № 1023/2022г. на Апелативен съд – София, НО, 3-ти състав.

ВРЪЩА делото за ново разглеждане от друг състав на същия съд от стадия на съдебното заседание.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:1.

2.